

Maak je eigen cardboard stopmotion – voorbereidende les	
Leerjaar	Groep 4, 5 en 6
Type les	Een voorbereidende les bij de workshop 'Maak je eigen cardboard stopmotion' rond het thema vriendschap. In de workshop wordt de relatie gelegd tussen digitale cultuur en literatuur.
Lesduur	90 minuten
Omschrijving van de les	<p>Een les waarin de kinderen op onderzoekende, experimenterende en uitvoerende manier kennismaken met cardboards en cardboard-animatie. Ook lezen ze een deel van het boek 'Hoe maak ik een vriend?' van Evelien de Vlieger.</p> <p>Wat gebeurt er in het verhaal van 'Hoe maak ik een vriend'? Wat is een cardboard-animatie? Hoe kun je zelf een cardboardvriend maken?</p> <p>De kinderen lezen een deel van het boek 'Hoe maak ik een vriend?' van Evelien de Vlieger.</p> <p>De kinderen bekijken een presentatie over cardboards en cardboard-animatie zoals deze gebruikt worden in de beeldende kunst. Ze hoe ze onderdelen van hun cardboard kunnen laten bewegen. De kinderen construeren van stevig karton een cardboardvriend met bewegende onderdelen en beschilderen deze met plakkaatverf.</p> <p>De kinderen krijgen lezen klassikaal/ zelfstandig van een leesboek _____ (plezier in lezen).</p> <p>De kinderen werken met ruimtedoorstekende vormen (constructies) (ruimte).</p> <p>De kinderen werken met texturen bij het schilderen op het platte vlak (textuur).</p> <p>De kinderen werken met beschilderen en versieren van werkstukken met plakkaatverf (schilderen).</p> <p>De kinderen werken met reflectie (reflecteren).</p>
Onderwerpen	Vriendschap, cardboard, animatie, beweging
Vakgebied	Kunstzinnige oriëntatie (beeldende vorming en digitale media)
Leerinhoud	
TULE kerndoel 9	<p>De kinderen krijgen plezier in het lezen van voorlees- en prentenboeken (aanbod in teksten).</p> <p>De kinderen krijgen plezier in voorgelezen worden, zelf (digitale) boeken bekijken en 'lezen' (plezier in lezen).</p>
TULE kerndoel 54	<p>De kinderen gebruiken beelden om daar gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om ermee te communiceren (kunstzinnige oriëntatie).</p> <p>De kinderen kunnen ruimtedoorstekende vormen maken (constructies) (ruimte).</p> <p>De kinderen kunnen lichaamsvormen van mensen en dieren in verhouding weergeven (vorm).</p> <p>De kinderen gebruiken texturen bij het schilderen op het platte vlak (textuur).</p> <p>De kinderen kunnen werkstukken beschilderen en versieren met plakkaatverf (schilderen).</p>
TULE kerndoel 55	<p>De kinderen bespreken de plannen: Wat ga je maken en hoe ga je dat maken (reflecteren)?</p> <p>De kinderen bespreken het eigen product en werkproces en dat van groepsgenoten (reflecteren). De kinderen bespreken en bekijken het eigen werk en dat van hun groepsgenoten met aandacht voor verschillen in ontwerp, vormgeving en presentatie (reflecteren).</p>

Uitvoering	
Lesplanning	Lesduur: 90 minuten Inleiding: 20 minuten Opdracht 1: 40 minuten Opdracht 2: 15 minuten Opruimen: 5 minuten Reflectie en afronding: 10 minuten
Vorbereiding	<p>Verzamel in de weken voor de workshop kartonnen dozen en stukken karton; diverse stukken karton in formaten tussen 30 bij 30 cm en 80 bij 80 cm (4 á 5 stukken in totaal per groepje van 4 kinderen). Deze stukken zijn uit kleine en grote kartonnen dozen te halen. Als grote stukken karton niet zijn te vinden kunnen ook kleinere stukken gebruikt worden die later door de kinderen aan elkaar bevestigd worden.</p> <p>Bekijk de presentatie 'Maak je eigen cardboard stopmotion VL (presentatie)'. Bestudeer de inhoud van dit lesformat. Bekijk de bijlage: 'Hoe maak ik een vriend?' van Evelien de Vlieger. Als er een mogelijkheid is om dit boek in het echt te lenen of aanschaffen, is dat een aanrader. Anders kan de bijlage worden gedeeld via Chromebook/laptops, of worden getoond via het digibord.</p> <p>Zet de volgende technische materialen klaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Digibord met presentatie • Optioneel: Chromebooks of laptops om het deel van het boek zelfstandig te lezen. <p>Zet de volgende materialen klaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De stukken karton (30x30cm a 80x80cm 4 à 5 stukken per groepje van 4 kinderen) • Tekenpotloden • Splitpennen • Knutselijm • Scharen • Kwasten • Eierdozen of stukken karton om verf op te spuiten als palet • Potjes met water om kwasten uit te spoelen • Plakkaatverf in diverse kleuren • Optioneel: schorten/ bescherming voor kleding. • Optioneel: stanleymesjes en snijmatten. • Optioneel: diverse voorwerpen zoals dopjes, spijkers, stukjes spons om mee te stempelen. <p>Zorg dat bij het starten van de les de eierdozen/ stukken karton met hoopjes verf in elke kleur al klaar staan.</p>
Inleiding	<p>Start de presentatie.</p> <p>Toon afbeelding 1 Vertel: Vandaag bereiden we ons voor op de workshop: 'Maak je eigen cardboard stopmotion' die jullie binnenkort krijgen van een gastdocent van Tetem.</p> <p>Toon afbeelding 2 Vertel: Het thema van de les is vriendschap. We gaan een stukje lezen uit het boek 'Hoe maak ik een vriend?' van Evelien de Vlieger.</p> <p>Lees klassikaal via het digibord of zelfstandig via Chromebooks of laptops een deel uit 'Hoe maak ik een vriend?'.</p> <p>Vraag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waar gaat dit boek over?

- Wat gaat er gebeuren, denk je?
- Wat zou jij doen als je naar een kamp gaat waar je niemand kent in de zomer?

Toon afbeelding 3

Herhaal de volgende zinnen uit het verhaal:

"Maar mama..."

'Felix! Je máákt wel een vriend, toch?'

Je máákt wel een vriend, denkt Felix. Dat is een nieuw antwoord! Hij staart haar aan.

Je maakt wel een vriend, je maakt wel een vriend, maalt het door zijn hoofd. Hoe dan?'

– Hoe maak ik een vriend? –

Vraag:

- Hoe zou jij een vriend maken?
- Welke stappen moet je dan allemaal nemen?
- Kan je vriend ook iets niet-menselijks zijn, zoals een knuffel of een dier?
- Wat is het verschil met een vriendschap met een knuffel of dier en met een mens?

In deze les gaan jullie zelf een vriend maken. Geen mens, maar een cardboardfiguur. Tijdens de workshop van Tetem maak je er dan een animatie van.

Vraag: Wie kan vertellen wat een cardboard-animatie is?

Vertel: Een cardboard-animatie is een soort van tekenfilm met kartonnen figuren. Soms zijn deze figuren beschilderd of ingekleurd. Sjors Vervoort is een kunstenaar die veel cardboard-animaties maakt. We gaan een filmpje bekijken dat hij heeft gemaakt.

Toon afbeelding 4 (dit is een video)

Vraag: Wat heb je gezien?

Vertel: Er zijn allemaal beesten te zien die de stad onderzoeken, door de stad te lopen, in buizen te kruipen, lopen te rollen, enzovoort.

Vraag: Welk soorten beesten heb je gezien?

Antwoord: Er waren fantasiebeesten en beesten die leken op wormen, rupsen en torren te zien.

Toon afbeelding 5

Vraag: Wat zien jullie hier? Hoe komt het dat de steen op een beest lijkt?

Vertel: Je ziet hier twee 'vrienden'. De steen heeft oogjes gekregen waardoor het lijkt alsof het een 'vriend' is en de steen lijkt daardoor te leven. Het konijn is heel groot.

Het lijkt net alsof een heel groot kind dit konijn op het plein heeft laten vallen.

Jullie gaan vandaag cardboardvrienden maken waarmee jullie een animatie maken over vriendschap.

Toon afbeelding 6

Vraag: Wat zien jullie hier?

Vertel: Je ziet hier twee ontwerpen van 'vrienden'. De onderste afbeelding is een soort van blauw 'beest' met een grote tong en drie ogen. Dit beest is op een stuk karton geschilderd. De bovenste afbeelding is een muurschildering van een ijsje.

Vraag: Waarom lijkt het ijsje op een tekenfilmfiguur en niet meer een gewoon ijsje?

Vertel: Het ijsje heeft een oog en een mond. Daarnaast heeft het armen en het lijkt alsof de benen uit gesmolten ijs bestaan die onder uit het koekje van het ijsje komen druipen.

Toon afbeelding 7

	<p>Vertel: Door een ding ogen te geven wordt het al heel snel een beestje. Zo kun je zelfs van een kartonnen doos een tekenfilmfiguurtje maken. Jullie gaan straks in groepjes een eigen beest ontwerpen. Daarbij maken jullie een vorm die jullie zelf bedenken en die gaan jullie voorzien van bijvoorbeeld ogen, een mond, een neus, armen, benen en oren.</p> <p>Toon afbeelding 8</p> <p>Vertel: Alles wat je wilt laten bewegen maak je van een los onderdeel. Je begint straks eerst met je basisvorm van je beest en daarna maak je de armen, benen, slurf, oren, enzovoort. De onderdelen die je graag wil laten bewegen knip je los en maak je later met een splitpen vast aan de basisvorm.</p> <p>Vraag: Welke delen van de olifant kunnen bewegen denk je? Waarom denk je dat?</p> <p>Vertel: Alle delen die vastzitten met een splitpen aan het lijf van de olifant kunnen bewegen: de staart, de poten en de kop. De slurf kan zelfs in drie delen bewegen.</p> <p>Toon afbeelding 9</p> <p>Vertel: De splitpennen plak je aan de achterkant op je basisvorm vast met plakband.</p> <p>Toon afbeelding 10</p> <p>Vertel: Voordat jullie aan je ontwerp gaan beginnen gaan we nog naar een paar afbeeldingen van ontwerpen van karakters kijken.</p> <p>Vraag: Welke vormen zien jullie?</p> <p>Mogelijke antwoorden: Wolk, broccoli, mummie, boomblaadje, veel rondjes bij elkaar, cactus, fantasiefiguur, enzovoort.</p> <p>Vertel: Je ontwerp mag dus elke vorm hebben die jij maar kunt bedenken. Alles is goed.</p> <p>Vraag: Wat kunnen jullie vertellen over de ogen?</p> <p>Vertel: De ogen zijn heel verschillend. Sommige ogen zijn heel klein, andere ogen zijn groot. Soms zijn ogen rond of ovaal of zijn ze zelfs maar een streepje. Je mag straks helemaal zelf weten hoe groot je de ogen van je beest maakt of hoeveel ogen. Misschien heeft jullie beest wel één groot oog, drie kleintjes of misschien wel 100 ogen!</p>
Opdracht 1	<p>Vertel: We verdelen de klas in groepjes van 4 tot 5 kinderen. Elk groepje maakt zijn of haar eigen cardboardvriend.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jullie gaan eerst de basisvorm van jullie vriend maken. • Bedenk samen met elkaar welk soort beest jullie willen maken en welke vorm deze vriend moet krijgen. • Jullie vriend mag een beest zijn, maar het mag ook een fantasiefiguur zijn of een andersoortig figuur. • Als jullie de basisvorm hebben getekend op een stuk karton mogen jullie die uitknippen. • Teken alle onderdelen die moeten kunnen bewegen op lossen stukken karton. • Knip deze ook uit. Dit beest helemaal mag worden zoals jullie dat willen. Misschien heeft jullie beest in plaats van armen wel wielen of heeft jullie beest wel tien benen. • Maak een gaatje in de bewegende onderdelen, waar de splitpennen moeten komen. Maak gaatjes in de basisvorm en in de losse onderdelen. • Beschilder alle onderdelen met verf. Met een wat drogere kwast kunnen jullie ook hele mooie motieven maken. Jullie kunnen ook stempelen met kleine vormpjes op jullie cardboardfiguur om een structuur te krijgen. <p>Voor de leerkracht: Laat de materialen zien en ondersteun de kinderen bij het ontwerpen van de bewegende onderdelen.</p>

Opdracht 2	<p>Vertel: Als jullie klaar zijn met het maken van jullie beest maken jullie nog een basis, een standaard waardoor het beest kan blijven staan. Bekijk eerst goed hoe jullie beest het beste staat en ga dan aan de slag met de standaard.</p> <p>Toon afbeelding 11: Vertel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Knip twee gelijke stroken karton. • In de ene strook karton knip je (zie de afbeelding linksonder) aan de bovenkant twee inkepingen aan de uiteinden tot de helft van het karton. • Bij de andere strook karton (zie de afbeelding rechtsonder) knip je aan één zijde bovenin een inkeping, tot de helft van het karton. En aan de andere zijde knip je aan de onderkant een inkeping, tot de helft van het karton. • Knip vervolgens ook twee inkepingen in je cardboardfiguur. De inkepingen moeten net zo diep zijn als die van de losse stroken karton. Hoe groter je stroken zijn, hoe beter de cardboards blijven staan. <p>De buitenste inkepingen op de afbeelding van de stroken die je onderin beeld ziet vormen de achterkant van je standaard. De binnenste inkepingen komen aan je cardboardfiguur vast. Voor de leerkracht: Doe dit voor.</p> <p>Toon afbeelding 12: Vertel: Als je de inkepingen hebt gemaakt kun je de stroken in elkaar schuiven.</p>
Opruimen	Voor de leerkracht: Ruim samen alles op.
Reflectie	<p>Bekijk samen de gemaakte werken en vraag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Welk soort vriend hebben jullie gemaakt? Denken jullie dat zij/hij snel vrienden zal worden? • Welk soort beweging gaat jullie ontwerp maken? Hoe kun je dat zien? • Wat kun je zeggen over de vorm van de vriend? • Welke kleuren werden gebruikt? • Is de cardboard helemaal beschilderd of juist niet?
Afronding	Voor de leerkracht: Bewaar de cardboardvrienden tot de workshop.